

školski reformah imeli glavno in edino besedo učitelji. Če stališče pa mi odločno odklanjamo. Seveda morajo tudi učitelji odločevati pri preosnovi, to nam je jasno in jim te pravice tudi neče raziti, toda ni nam razumljivo, da bi edino o tem odločevali, ne pa tudi mi kmetje. Kmetije, stariši, in davkoplavalci sploh morajo šole vzdrževati, zato pa tudi zahtevamo, da bodo šole takšne, kakoršne si mi želimo. Vlado pozivljamo, da bo pri preosnovi ljudskošolskega vprašanja poklicala kot svetovalce in merodajne faktorje tudi zastopnike iz našega stanu.

Ker že ravno pišem o šolskem vprašanju, dovolite mi še, gosp. urednik, da še napišem nekaj stavkov tudi o našem Višjem šolskem svetu. Kako čudno zgleja ta Višji šolski svet! Med imeni, ki sem jih čital, ni nobenega kmeta, nobenega obrtnika, ampak sami nadzorniki, profesorji, učitelji itd. Ali mi stariši in kmetje in obrtniki res ne smemo nič odločevati in svetovati glede naših šol? Ali smo samo zato tukaj, da plačujemo! Mi prosimo, pa tudi zahtevamo, da vlada takoj izda kakšno odredbo, po kateri bo Višji šolski svet v Ljubljani drugače sestavljen kakor je sedaj. Tudi kmetje za to paški hočemo priti do svojih pravic. Uredništvo pa prosim, da naj objavi te vrstice, ki sem jih napisal v imenu vsega kmetijskega prebivalstva: če pa ni kaj za list, pa popravite.

Dustavek uredništva: Kot kmetijski prijatelji smo vedno in povsod zagovarjali zašče zahteve zahteva glede preosnove šol in Višjega šolskega sveta je popolnoma upravičena in jo bomo tudi izročili našim poslancem. Ko bi tudi v drugih krajih tako odločno nastopali, kakor pri vas, bi že davno kaj dosegli. Le vedno korajzno in neustrašeno!

Kakose godi našim vjetnikom v Italiji.

V ponedeljek, dne 10. t. m., se je oglašil v našem uredništvu g. dr. Mašciuch, bogoslovni profesor v Przemyslu, docent na univerzi v Lembergu, ki je služil svoječas kot grško-katoli. vojni kurat v rez. bolnici v Sterntalu. Pripeljal se je iz italijanskega ujetništva s posebnim vlakom, ki je vozil okrog 500 oseb (duhovnike, zdravnike, medicince). Pripovedoval nam je o naravnosti neverjetnih razmerah, ki vladajo med našimi ujetniki v Italiji. Prosil nas je, naj vplivamo na naše poslance v Beogradu, da bodo posredovali za takojšnjo izboljšanje razmer, sicer bodo vsi ujetniki tankaj pomrli.

Trpijo splošno vsi ujetniki enako, zlasti pa se trpi moštvo. Prehranjevalne in zdravstvene razmere so zelo slabe. Moštvo je shujšano in sestradano in silno uбоого obledelo. Mnogo jih umira dnevno, ker je premalo hrane in se tista je slaba. Častnikom, za katere je posklabljeno nekoliko boljše, je strogo prepovedano obcevat z moštvom ali mu celo pomagati. Isto velja tudi za duhovnike; tudi ti ne smejo obcevat s svojimi rojaki, temveč Italijani so povsod in tabojskih nastavili k dušeskribo svoje lastne duhovnike.

Kakor pri nas, tako je tudi v Italiji silna draginja. Banka d'Italia plača za 100 K 40 lir, v tabojskem pa je kurs še veliko manjši. Mal kruh u. pr. stane v mestu 70 cent., v taborišču pa 4 lire. Soli sploh ni dobiti, tako da jedo večinoma nesoljeno. A tudi tobaka ni možno dobiti. Venecijske lire (t. j. tisti denar, ki ga je upeljala bivša Avstrija v zasedenem ozemlju, se prodajajo skoraj zastoj, kot brez vrednosti, akoravno se še na Dunaju izmenjavajo po prvotni ceni. Opozorjamo naše ljudi, da teh lir ne mečejo kot brezpredmetne proč.

G. dr. Mašciuch je bil v ujetništvu štiri mesece. Zajet je bil dne 3. novembra 1918 v mestu Cassino. Izmed naših vojakov se ni hotel nihče več braniti, vsi so pometali puške proč ter skoraj prostovoljno šli k nasprotniku, od katerega so pričakovali, da bo naš prijatelj in zaveznik, ne pa naš najhujši sovražnik. In tako se je Italijanom posrečilo, da so naredili takrat ogromen plen; med drugim so zajeli tudi 200 000 konj.

Našo vlado pozivamo, da stori takoj vse potrebne korake, da se vrnejo ti ujetniki domov, ali pa da se jim vsaj izboljšajo razmere. Kajti če bo to sistematično izstradanje naših ujetnikov trajalo še dolgo časa, potem sploh ni pričakovati, da bi se kdo vrnil.

G. dr. Mašciuch se je tudi silno zanimal za naše sedanje razmere; prejšnje so mu bile itak dovolj znane, saj je služil v Sterntalu 14 mesecev. — Blagovol nas je, da smo se združili Jugoslovani v skupno državo, o kateri je prepričan, da bo prinesla trpečemu jugoslovanskemu narodu lepšo in tudi veseljšo bodočnost.

Službe, trafike in ustanove za invalide.

„Komisija za preskrbo vračajočih se vojniki v Ljubljani“ bo z naprej redno opozarjala na proste

službe, trafike in ustanove za invalide in svoje umrlih, paolih ali pogrešanih vojakov. Z razprtimi črkami bo tiskana oblast, ki je mesto razpisala in pri kateri je treba prošnjo vložiti, za tem sledi razpisana služba, trafika itd. V oklepaju je povedan dan, do katerega se mora prošnja vložiti in številka uradnega lista (n. pr. u. l. št. 50), v katerem so navedeni vsi natančnejši podatki in pogoj. Vojnim invalidom so pridržana: 1. izključno vsa mesta slug in paznikov (tudi vratarjev) v vseh javnih uradih, sodiščih, kaznilnicah, šolah, občinah, zavodih in obratih, katere država ali nadzira ali podpira; prav tako vsa mesta opraviteljev državnega pravdnštva izven sodišč pri sodnih dvorih; 2. dve tretjini vseh prostih službenih mest pisarniških uradnikov, poduradnikov in pomožnih pisarniških moči.

Sedaj so razpisane:

1. Službe.

Deželna vlada v Ljubljani, gradbeni urad: 3 cestni mojstri (Jesenice, Trzic, Celje), 2 rečna mojstra (Celje, Ptuj), do dne 31. marca 1919, u. l. št. 53. Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani, gradbeni urad: 18 cestarjev, 6 v celjskem, 6 v kranjskem, 1 v ljubljanskem, 2 v novomeškem in 3 v slovaškem stavbenem okraju (do dne 31. marca 1919, u. l. št. 53). Predsedništvo višjega deželnega sodišča v Ljubljani: 4 vodje zemljiških knjig (1 v Celju, 1 v Mariboru, 2 v Novemestu, 12 višjih pisarniških oficijalov (1 v Radovljici, 1 v Brezicah, 1 v Ormožu, 1 v Konjicah, 1 v Smarju, 1 v Slov. Bistrici, 2 v Ptuj, 1 pri Sv. Lenartu, 1 v Pliberku, 1 v Metliki in 1 v Mokronogu); 46 pisarniških uradnikov, (do 8. aprila 1919, u. l. št. 54), in sicer: 3 pri dež. sodišču v Ljubljani, 2 pri okrožnem sodišču v Celju, 8 v Mariboru, 3 v Novemestu, 1 pri okrajnem sodišču v Kranju, 1 v Kranjski gori, 1 v Litiji, 2 na Vrhniki, 2 v Brezicah, 1 v Gornjemgradu, 1 v Konjicah, 1 v Laškem, 1 v Rogatecu, 2 v Slovenjgradu, 2 v Sošanju, 1 v Ljutomeru, 1 v Ormožu, 4 v Ptuj, 1 v Slov. Bistrici, 1 v Gornji Radgoni, 1 v Pliberku, 1 v Velikovecu, 1 v Železni Kaplji, 1 v Ribnici, 1 v Kozjem in 1 v Metliki. Državno pravdnštvo v Ljubljani: opravitelj državnega pravdnštva v Cerkljici (do dne 31. marca 1919, u. l. št. 54), Radovljica, Skofjaloka, Vrhnika (do dne 10. apr. 1919, u. l. št. 57). Ravnateljstvo državne obrtne šole v Ljubljani: 1 šolski sluga, 2 kurjača (do dne 20. t. m., u. l. št. 54).

2. Trafike:

Finančno okrajno ravnateljstvo v Ljubljani: Tobačna glavna trafika v Spodnji Šiški (do dne 15. marca 1919, u. l. št. 52). Finančno okrajno ravnateljstvo v Ljubljani: Tobačna glavna trafika v Mlinem št. 5, davčni okraj Radovljica (dne 15. marca 1919, u. l. št. 52).

Vinogradnikom.

Naročajte modro galico!

Kakor vsako leto, bodo vinogradniki tudi letes nujno potrebovali modro galico, ni pa gotovo, če jo dobijo pravočasno, ako je ne naročijo takoj. Kolikor smo namreč proizvedeli iz zanesljivih virov, se je zelo bati, da bo v sosednih državah v kratkem času železniški promet silno omejen, ker primanjkuje premoaga in maže za vozove.

Kmalu tudi ne bo dovolj strojev in vozov na razpolago, kajti Italija zahteva od Nemške Avstrije nič manj kot 1000 lokomotiv in 5000 vagonov, ki se ji morajo takoj izročiti, kakor je bilo sklenjeno v premirju. Večina strojev je v slabem stanju težkoča je tudi glede delavstva, ki ga dandanes povsod primanjkuje. Že sedaj je treba čakati na izvršitev sedanjih naročil tri do štiri tedne, ter bo ta doba vedno daljša in se končno utegne pripetiti, da železnica sploh ne bo sprejemala prevažanja modre galice.

Komur je torej mar, da ima to blago gotovo v rokah za čas porabe, ta naj takoj naroči potrebno množino, dekter jo je še dobiti. Če pa morda čakajo vinogradniki na poznejše čase in morda računijo celo stem, da bo galica cenejša, potem naj si sami pripisejo posledice, ako ostanejo ob času škropljenja brez nje. V takih razmerah odklanja Slovenska kmetijska družba napram vinogradnikom vsako odgovornost.

Cena je 6 kron za en kilogram.

Naroča se za Kranjsko in za cele vagone pri »Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani«, za Štajersko pri »Zadružni Zvezi v Celju« ali pa pri »Kmetijski zadrugi v Račah«, pri kmetijskih podružnicah in okrajnih zastopih.

Zveplo iz Italije.

Slovenska kmetijska družba je kupila v Italiji dvajset vagonov žvepla za naše vinogradnike in ga bo oddajala takoj, ko dospje. Zveplo je najfinnejše vrste »ventilato« in pride naravnost iz Sicilije. Cena mu bo 4 do 5 kron za kilogram.

Morda se bo komu zdela ta cena previsoka, toda pomisliti je, da naša krona dandanes v ino-

zemstvu velja zelo malo in žveplo samo stane na mestu proizvodnje po 1 liru 25 centezimov. Sicer so se pa naši vinogradniki že tekom vojne navadili računati z visokimi cenami, ko so morali plačevati kilogram tega blaga po 25 do 30 kren in se draže.

Naročiti je žveplo takoj in vplačati 3 krone za kg naprej, ostalo pa ob prejemu blaga.

V zadnjem času se pa širijo vesti o izbruhu revolucije v Italiji in je tudi že ustavljen ves promet v ozemlju, zasedenem po Italijanih. Leško torej nastanejo ovire, ki onemogočijo zaenkrat prevoz tega blaga iz Italije v Ljubljano. Kupčija pa je sklenjena pravoveljavno in obljubljeno je od strani prodajalca, da se blago čimpreje odpošlje. Morda se nahaja to blago že v Trstu; o čemur pa nismo še obveščeni. Vendar pa Slovenska kmetijska družba ne more prevzeti nikake odgovornosti za pravočasen dohod žvepla.

Karne politične vesti.

Drž. poslanec Ivan Rožkar se je v nedeljo dne 9. t. m., odpeljal v Beograd k zasedanju narodnega veča.

Organizacija Slov. Kmečke Zveze za slovenjgraški sodni okraj. V nedeljo, dne 9. marca dopoldne se je zbralo nad 200 zavednih moč iz celega slovenjgraškega okraja v telovadnici nekdanje nemške šole, da se posvetujejo o organizaciji S. K. Z. Zborovanje je vodil g. Schöndorfer iz Staregatrge. O pomenu organizacije sploh in o pomenu SKZ posebej je govoril g. mestni župnik Al. Čizek, o političnem položaju g. dr. Al. Bratkovič. Debata je bila živahna. Posebno naj bodo omenjene besede g. nadžupnika Lenarta iz Šmartna in Ivana Vrhnjak iz Pameč. V okrajni odbor so bili izvoljeni gg.: Za predsednika Ivan Schöndorfer; kot odborniki posamezne župnije: Za Starigr. — Pečoler Franc, za Šmartin — Hibernik Franc, za Slovenjgradec — Čizek Al., za Pameče — Vrhnjak Ivan, za Podgorje — Kolar Jožef, za Miklavž — Detičnik Lenart, za Št. Vid — Kranjc I. (Pristovšek), za Razbor — Pačnik Lenart, za Št. Jan — Bart Jožef, za Št. Peter — Jamnik Vinceac, za Št. Ij — Planinšek Franc, za Sele — Hovnik Jožef, za Št. Florijan — Naberšnik Franc, za tajnika in blagajnika župnik Ivan Jurko.

Za organizacijo. Prosimo vse one zaupnike, ki smo jih pozvali, naj izvršijo okrajno organizacijo Slov. Kmečke Zveze, da takoj skličejo shode okrajnih zaupnikov in vse potrebno določijo glede organizacij naše stranke po okrajih. O uspehih teh zborovanj nam poročajte ter nam naznanite seznam okrajnih in župnijskih zaupnikov. Udnina SKZ znaša na leto 2 K. Da delo! — Odbor SKZ.

Dvojna mera. Slovenski veletržec nam piše: Po nujnih opravkih moral bi na Dunaj. V to svrhu sem si preskrbel potni list ter istega vposlal zastopništvu nemško-avstrijske republike v Ljubljano, da ga opremi s predpisanim vizumom. S čudovito naglostjo dobil sem ga z opombo: „Jetzt ist für derlei Reisen keine Zeit!“ nazaj. Spominjam se, kako se se med dobo žigosanja nešteto krat vozarili mariborski Oroslni Jurič, Kokošineki in Primerji v Gračec, pripravljali tam štimungo proti nam in nikomur ni padlo v glavo, da jih ovira pri njih delu. — Pa-Hajfajemu Komisarju v Mariboru zapišujemo to-le v blagohoten spomin!

Premogovnik Škale-Velenje. Med delavci ne pomena govorica, da hoče socialna demokratska stranka izsiliti od vodstva premogovnika, naj plača pisarna podjetja iz zasluzka delavcev za vsakega delavca udnino za stranko in naročnino za strankin delavski list. Nezadovoljni smo s tem mi delavci, ki nam ni za to stranko, in nas je precejšaje število vkljub strahovanju od nasprotni strani. Opozorjamo vodstvo podjetja, da nima nikdo pravice siliti delavca k katerikoli stranki. Zahteva socialnih demokratov se ne sme izvršiti nikoli, ker se bomo branili z vso močjo. Premogovnik ni samo za eno stranko, in zato zahtevamo, da mora biti vodstvo podjetja do vseh strank enako pravično. Vodje socialnih demokratov pa naj urujejo, da ne bo treba na pomoč klicati sile, ki bi jih učila, kaj je pravica.

Weißa so črtali. Občinski zastop Lehen pri Ribnici na Pohorju je v svoji zadnji seji praktical javno in črtal svojega častnega občana, bivšega okrajnega glavarja dr. Adama Weiß z razlogom, da občina Lehen ohrani svoje čisto ime in v tem oziru obračuni s preteklostjo.

Tedenske novice.

Duhovniške vesti. Za župnika pri Sv. Antonu v Slov. ger. je bil dne 1. marca instaliran č. g.